

Bijlage HAVO
2019

tijdvak 2

aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 – De nieuwe zijderoute

bron 1

China blaast oude zijderoute nieuw leven in

De zijderoute is de naam voor een oud netwerk van handelsroutes over land tussen China en Europa. Tussen de tweede eeuw voor Christus en de zestiende eeuw na Christus werd door karavanen niet alleen zijde, maar ook porselein, jade, brons, ijzer, lak en buskruit van oost naar west getransporteerd. In tegengestelde richting werden goud, kostbare metalen, edelstenen, ivoor en glas getransporteerd. Het transport kwam de handelssteden onderweg ten goede, maar als geheel profiteerden de wereldrijken vooral van de uitwisseling van ideeën, religie en tradities. Vanaf de zestiende eeuw werd de oude zijderoute over land steeds minder gebruikt en raakte in verval.

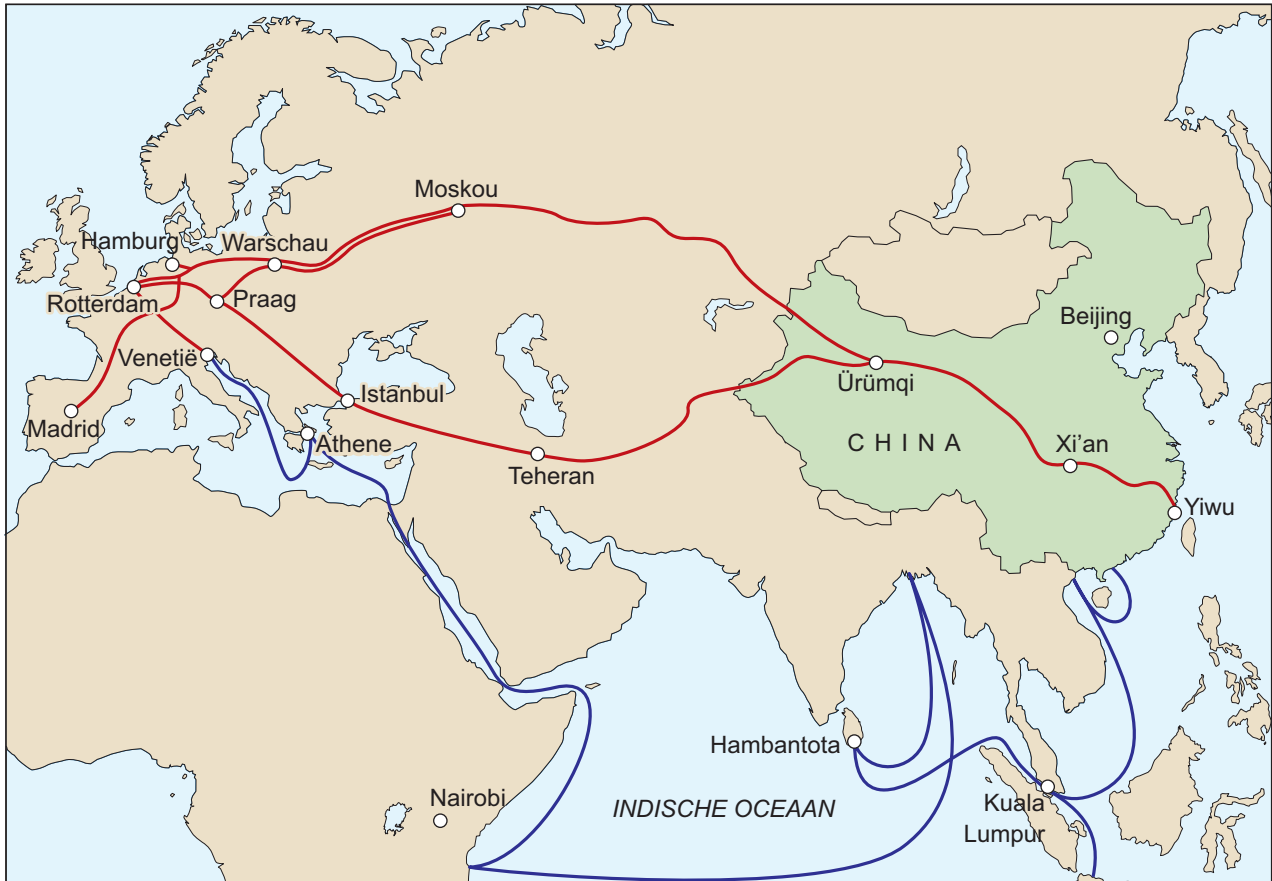
China wil door het aanleggen van spoorwegen en overslagterminals de oude zijderoute over land nieuw leven inblazen.

Er rijden per week al een paar treinen die goederen overslaan in onder andere Warschau, Praag en Hamburg. Van Europa naar China zitten de treinen vol met bloemen, planten en voedselproducten. In de treinen vanuit China zit vooral elektronica.



bron 2

Zijderoutes over land en over zee



Legenda:

zijderoutes

— over land

— over zee

0 1000 2000 km

Opgave 2 – Als Nederlandse provincies landen waren

bron 1

Het bruto regionaal product van Nederlandse provincies vergeleken met het bruto binnenlands product van landen

In 2011 heeft een Nederlandse econoom het bruto regionaal product van elke Nederlandse provincie vergeleken met het bruto binnenlands product van andere landen. Zo is bijvoorbeeld het bruto regionaal product van Zuid-Holland nagenoeg gelijk aan het bruto binnenlands product van Vietnam.



Opgave 3 – Karstlandschap in het Zuid-Chinees Bergland

bron 1

Het karstlandschap van Guilin in het Zuid-Chinees Bergland

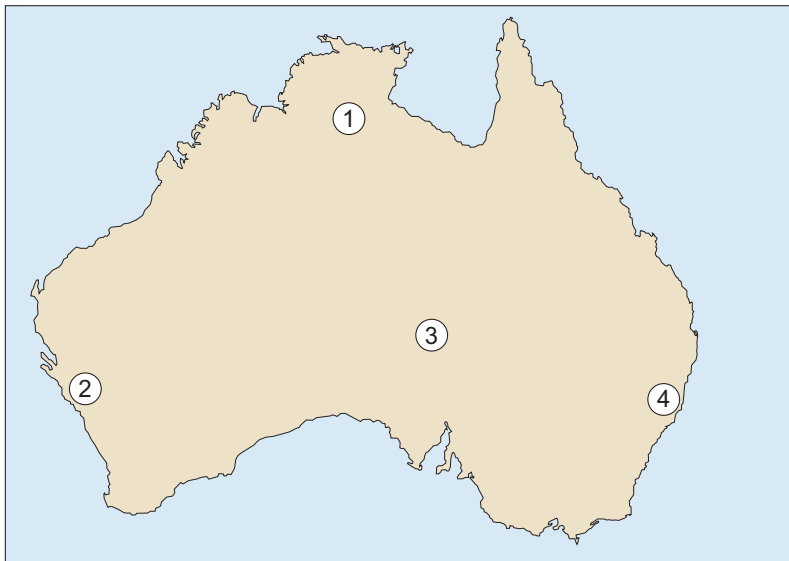


In het zuidoosten van China ligt in de omgeving van de stad Guilin een spectaculair subtropisch karstlandschap, het Stenen Woud. In dit gebied ligt kalksteen aan het aardoppervlak, dat circa 270 miljoen jaar geleden werd afgezet in een ondiepe koraalzee. Later werd dit gebied omhooggeduwd. Het typische karstlandschap ontstond door verwerking en erosie van het kalksteen. Hierdoor ontstonden natuurlijke bruggen, diepe ravijnen, dolines (komvormige verzakkingen) en uitgebreide grotssystemen.

Opgave 4 – Landschappen en klimaten in Australië

bron 1

Plaatsen waar de foto's in bron 2 zijn genomen



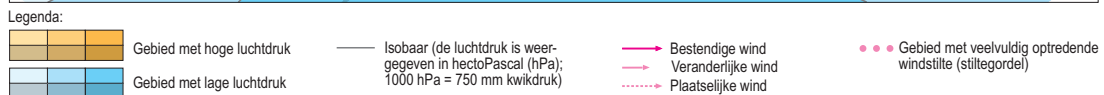
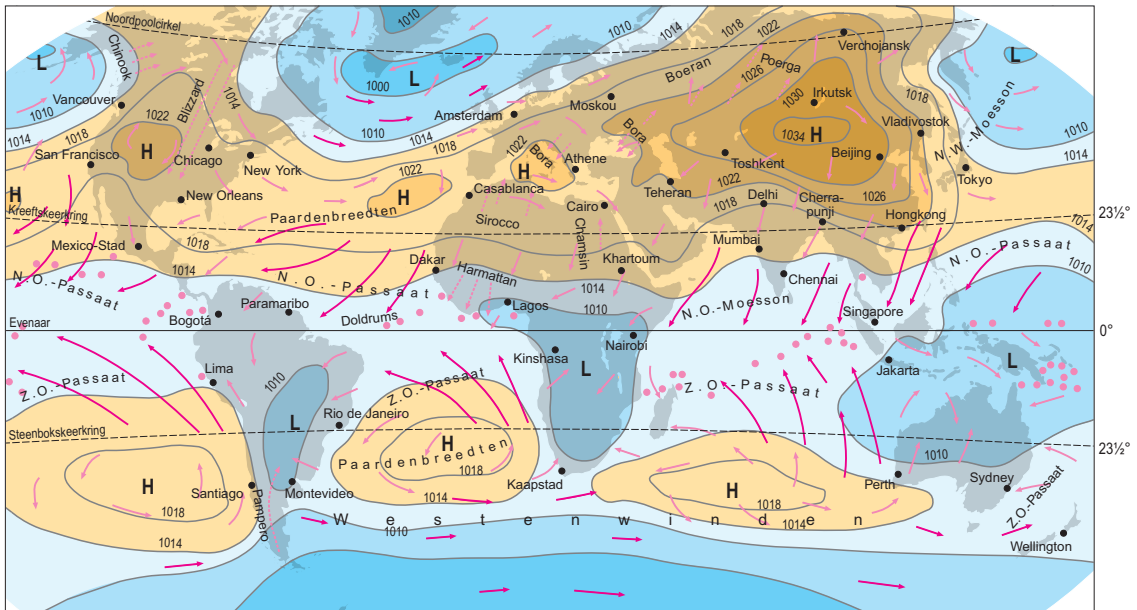
bron 2

Foto's van vier plaatsen in Australië

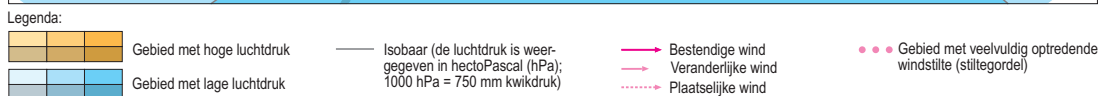
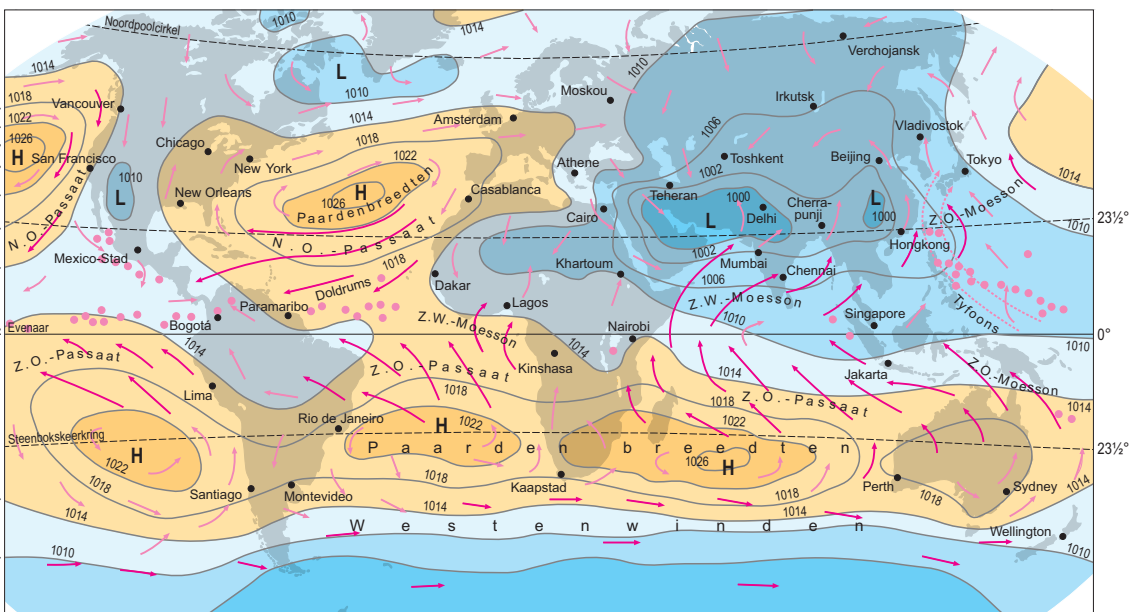


bron 3

Luchtdruk en winden in januari



Luchtdruk en winden in juli



Opgave 5 – Natuurlijke hulpbronnen in Brazilië

bron 1

Bauxiet uit Brazilië

Brazilië is een van de grootste leveranciers van bauxiet ter wereld. Bauxiet is een belangrijke grondstof voor de aluminiumindustrie en wordt gewonnen door het afgraven van lateriet. Lateriet is een verweringslaag die ontstaat door de verwerking van het onderliggende gesteente.

Bauxietmijn ten oosten van Óbidos in de deelstaat Pará



Opgave 6 – Vrouwenemancipatie en demografie in Brazilië

bron 1

Minder geboorten in Brazilië

Vrouwen kregen wereldwijd tussen 1960 en 2010 gemiddeld steeds minder kinderen. Ook nu zet die daling verder door. In Brazilië is deze daling echter sneller gegaan dan in veel andere landen. Het verbeterde onderwijs voor meisjes speelde daarbij een belangrijke rol. Ook werden veel huishoudens aangesloten op het elektriciteitsnet. Hierdoor kon er onder andere naar *telenovelas* worden gekeken. Dat zijn soapseries waarin vaak een grote rol is weggelegd voor succesvolle vrouwen en waarin gezinnen met twee kinderen de norm zijn.

Brazilië	1960	1980	2000	2010
huishoudens met elektriciteit (%)	19	54	95	97
huishoudens waar veel naar <i>telenovelas</i> wordt gekeken (%)	< 5	36	90	87
gemiddeld aantal jaren dat vrouwen onderwijs volgen	2,35	3,05	6,95	8,4
gemiddeld aantal jaren dat mannen onderwijs volgen	2,7	3,1	5,6	7,95
vrouwen die betaald werk verrichten (%)	< 5	39	54	56
gemiddeld aantal kinderen per vrouw	6,3	4,4	2,4	1,8

Opgave 7 – Wateroverlast in Zuidoost-Brabant

bron 1

Wateroverlast in Soerendonk, Zuidoost-Brabant

Zuidoost-Brabant kreeg in juni 2016 te maken met ernstige wateroverlast. Door extreme regenbuien traden beken buiten hun oevers, met ondergelopen landbouwgronden tot gevolg. Dit zorgde voor veel schade aan akkers en gewassen.



bron 2

Plangebied Aa en Astense Aa



Legenda:

bodemgebruik studiegebied

-  bebouwing
-  kas
-  akker
-  weiland
-  boomkwekerij
-  heide
-  zand
-  water
-  bos
-  autosnelweg
-  hoofdweg
-  regionale weg
-  lokale weg
-  onverharde weg
-  fietspad
-  overig gebruik
-  begrenzing plangebied

bron 3

Luchtfoto's van de situatie voor en na het aanleggen van meanders in de Astense Aa

situatie voor



situatie na



Opgave 8 – Leefbaarheid in Lelystad

bron 1

De geschiedenis van Lelystad

Na de aanleg van Flevoland vestigden de eerste inwoners zich vanaf 1967 in de nieuwe plaats Lelystad. Lelystad moest een groene plaats worden voor mensen die genoeg hadden van de drukte in de grote steden in de Randstad. De wijken Jol en Galjoen werden gebouwd met rondlopende straten en woonerven. Vooral Amsterdammers verhuisden naar Lelystad.

Door de bouw van Almere vanaf 1976, viel de groei van Lelystad echter tegen en ging de leefbaarheid achteruit. Halverwege de jaren 90 van de vorige eeuw werden een aantal wijken in Lelystad opgeknapt. Mede door de aanleg van de Hanzelijn - een spoorverbinding tussen Lelystad en Zwolle - is de bereikbaarheid verbeterd. De laatste jaren wordt bediscussieerd of het mogelijk is een deel van de activiteiten van de luchthaven Schiphol naar Lelystad te verplaatsen.

